

5. Остапчук Л. О. Основоположні засади розвитку та збереження співацького голосу. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія : Зб. наук. праць. Випуск 53 / Редкол.: В. І. Шахова (голова) та ін. Вінниця, 2018. С. 157–162.

6. Стасько Г.Є. Основи технології звукоутворення в сучасній практиці виховання голосу : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2018. 330 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-374-3-12>

**THE IMPORTANCE OF THE UKRAINIAN THEATER TRADITION
BASED ON ACTIVITY THEATER OF LUMINARIES
AND THE CREATIVE WORK OF THE DIRECTOR AND ACTOR
LES KURBAS IN MODERN EDUCATION OF FUTURE ACTORS**

**ВАЖЛИВІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ ТРАДИЦІЇ
НА ОСНОВІ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕАТРУ КОРИФЕЇВ ТА ТВОРЧОГО
ДОРОБКУ РЕЖИСЕРА І АКТОРА ЛЕСЯ КУРБАСА
В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ**

Miziak V. D.

*Ph.D. in History of Arts,
Head of the Stage Craft Department
Kharkiv State Academy of Culture
Kharkiv, Ukraine*

Мізяк В. Д.

*кандидат мистецтвознавства,
завідувач кафедри
майстерності актора
Харківська державна
академія культури
м. Харків, Україна*

Освітній процес за напрямком театрального мистецтва в Україні має бути розглянутий в контексті побудови етнонаціональної традиції, проте як невід'ємна частина загальносвітового сценічного мистецтва і підсилений надбанням як європейського театру, так і історичним національним театральним досвідом. Найбільш широко та зрозуміло для опанування студентами-акторами педагогічні засади з акторської майстерності представлені в діяльності театру корифеїв (особливо як мистецького об'єднання знакових постатей української сцени) та в методичних матеріалах і аналітиці діяльності режисера і актора Леся Курбаса.

Акторське мистецтво від більшості інших видів мистецтв має суттєві відмінності. Від актора, як творця вимагається поєднання його природних даних (як зовнішніх – через його постать, міміку, голос, жестове вміння та рух тіла, так і внутрішніх – через прояв темпераменту, емоційної чутливості, харизматичності, важливим є розвинені навички спостережливості та уяви актора). Актор постає водночас і творцем художнього образу, і власне його матеріалом.

Варто врахувати, що в театральній педагогіці на сьогодні існує потреба глибинного наукового дослідження не лише загальних уявлень про акторську майстерність, а й необхідний також розгляд важливих складових виникнення і подальшого розвитку самостійної української театральної традиції акторської майстерності. Важливість розуміння всіх складових полягає в тому, що без вияву найціннішого з досвіду української театральної майстерності та розуміння цього на практиці практично неможливо сформуванню сучасний театральний процес. І як наслідок – неможливість ґрунтовно навчити сценічному мистецтву нові покоління згідно до вимог акторської професії. Окрім того, сучасна освіта майбутніх акторів має сприяти не лише інтеграції до загальноєвропейського театального простору, а також сприяти створенню цікавого авторського національного мистецького продукту.

Водночас з тим, з'явилась можливість відродження власної акторської майстерності на основі поетичної традиції, без сліпого калькування реалістичного театру (як це відбувалось за минулих довоєнних часів). Театр корифеїв зумів не лише виховати цілу плеяду видатних акторських індивідуальностей, а й піднести український театр і акторську майстерність на найвищий щабель професіоналізму. Маркові Кропивницькому, як засновнику, вдалося створити театр, який став в буквальному сенсі ретранслятором українського життя. Цього вдалося досягти завдяки затвердженню в акторів думки, що вони мають знати, як і чим живе сільська людина, бо з цього матеріалу життя вдається оживити справжні образи героїв з українських п'єс. Корифеї поєднували комедійне і драматичне дійство з окремими вокальними і музичними сценами, включаючи хорові та танцювальні. Завдяки практичному досвіду корифеїв українська акторська традиція доповнилась необхідністю відчуття ансамблевості та сприяла вихованню в майбутніх акторах навичок вмілого застосування творчих засобів в рамках загальної побудови вистави. Художня цілісність мистецького твору вимагає від актора надзвичайного темпераменту, розкриття дару перевірення, вміння показати свою блискучу техніку майстерності. Особливості сценічного слова в творчості діячів театру корифеїв мають і зараз суттєвий вплив на український театр, наприклад завдяки діяльності театру корифеїв була сформована орфоепічна база сучасної

української мови (як літературної, так і розмовної, зокрема сценічна мова).

Театральна українська педагогіка особливу увагу приділяє творчій спадщині режисера і актора Леся Курбаса. В акторському мистецтві Лесем Курбасом велися пошуки нових зручних і зрозумілих засобів акторського мистецтва. Ці практичні дослідження і пошуки відпрацьовувались не лише на основі доцільності, раціональності, а й сприяли технічній досконалості, особливо в поєднанні з образним та асоціативним мисленням. Завдяки практичній сценічній діяльності Леся Курбаса поступово складається оригінальна естетична концепція театрального мистецтва. Це «мистецьке перетворення життя» доповнювалось засобами, характерними для метафоричного акторського мистецтва. Лесь Курбас акцентував також особливу увагу на зміцненні інтелектуальних можливостей актора. Можна навіть сказати, що система виховання акторів Леся Курбаса складалась на основі ряду законів. І це були не лише звичні акторській майстерності закон фіксації, ритмічності або контрастів, а й закони послідовності діяння, мотивації, та навіть закон сприймання світу. Лесь Курбас як реформатор української сцени зумів протипоставити театрові прямих життєвих відповідностей зовсім іншу систему сценічних умовностей. Але його система образного «перетворення» не ставила собі за мету зруйнувати кращі традиції корифеїв, навпаки Курбас шукав шляхи як розкрити акторську майстерність в її самотньому українському варіанті. Він намагався виразити найважливіші естетичні тенденції й пошуки як свого часу і досвіду, так і властиві європейській театральній культурі ХХ століття. Формуванню цих рис частково сприяв і репертуар, що складався з переробок новітньої та класичної драматургії та гостроактуальних композицій. В теорії і історії українського театру, що аналізує той період відзначається, що зростанню акторського мистецтва сприяла також і поява в українській драматургії самотніх авторів. У подальшому, спираючись на засади театру корифеїв і пам'ятаючи за власними спогадами сценічний досвід Леся Курбаса в акторському мистецтві активно проводився пошук нових виражальних засобів. Робилось це зокрема на ґрунті конструктивізму та модернізму. Акторське мистецтво набуло рис, характерних вже і для сучасного театру і вже характеризується поглибленням філософсько-інтелектуального спрямування, та веде пошуки в площині нових форм (як, до прикладу, засвоєння прийомів політичного театру тощо).

Лесь Курбас затверджував думку, що за допомогою акторської техніки має прокладатись практичний шлях до акторського перевтілення. Відповідно задуму режисера і власним особистим напрацюванням актора мають бути застосовані образні акторські

приспособлення, вибудовуватись метафоричне рішення вистави. Він сформував фундамент виховання та методіку розвитку актора українського національного театру.

В наш час набирає обертів нова хвиля зацікавленості до українського театру і важливо показати саме національно орієнтовні приклади, надати їм можливість бути конкурентоспроможними в порівнянні з іншими напрямками і акторськими школами. Акторське мистецтво відгукнулося на розширення жанрової різноманітності творів поширенням власних можливостей професії та появою нових акцентів та стилістики. Тому сучасний фахівець акторської майстерності повинен не лише володіти значним запасом базових фахових знань та вмій (особливо це важливо на початку своєї професійної діяльності), але й уміти використовувати їх. Для сучасної освіти майбутніх акторів важливо формування навички здійснювати пошук нової інформації та постійно підвищувати власну професійну компетентність. Сучасний театр створює умови, коли на одній сцені органічно можуть співіснувати різні стилеві напрями. Необхідність існування в таких умовах актора вимагають від нього гнучкості в манері виконання та вміння створювати поліфонічність. Важливість української театральної традиції важко переоцінити, але це вимагає окремого дослідження практиків театру, створення методичних рекомендацій по залученню досвіду театру корифеїв та спадщини Леся Курбаса в сучасний український театральний процес в рамках формування етнонаціональної традиції акторської майстерності.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-374-3-13>

PSYCHOLOGICAL CLAMP. FEAR OF OPEN MOUTH

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗАЖИМ. БОЯЗНЬ ВІДКРИТОГО РОТА

Temchenko I. A.

Senior teacher

Poltava Children's Music School № 3

named after Bogys Hmyrya

Poltava, Ukraine

Темченко І. А.

старший викладач

Полтавська дитяча музична школа

№ 3 імені Бориса Гмирі

м. Полтава, Україна

Проблемний вокальний аспект, озвучений в темі, має і фізіологічну, і психологічну причини, які тісно пов'язані між собою. Розбираючи його причини, я зауважив, що проблема відкривання рота для формування вірної естрадної позиції – суто вітчизняна проблема. Займаючись з